RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Marii Mulki-Gierek

zatytułowanej:

„ Stosowanie leków przeciwbólowych i/lub przeciwzapalnych u osób z niewydolnością nerek "

UWAGI WSTĘPNE

Przedstawiona praca doktorska pt. **„Stosowanie leków przeciwbólowych i/lub przeciwzapalnych u osób z niewydolnością nerek"** została przygotowana przez mgr Marię Mulkę-Gierek pod opieką naukową profesora dra hab. n. med. Krzysztofa Muchy. Niesteroidowe leki przeciwzapalne (NLPZ) i leki przeciwbólowe dostępne bez recepty (OTC) należą do grupy leków najczęściej stosowanych na świecie. Ze względu na liczne działania niepożądane w wybranych grupach pacjentów, do których m.in. należą osoby z przewlekłą chorobą nerek (PChN), przed jak i po transplantacji nerki (KTx), stosowanie ich wiąże się z większym ryzykiem powikłań. Wiadomo, że większość pacjentów z PChN nie konsultuje stosowania tych leków z lekarzem lub pielęgniarką,

OCENA FORMALNA

Rozprawa napisana jest na podstawie trzech publikacji:

1 Journal of Clinical Nursing **2016**; 25(7-8): 1001-1005. *The use of nonsteroidal anti-inflammatory drugs by liver transplant recipient.* **Mulka-Gierek M**, Foroncewicz B, Florczak M, Pączek L, Krawczyk M, Mucha K.

2 Ann Transplant **2018**; 23: 153-159. *Nonsteroidal Anti-Inflammarory Drugs and Analgesics Use by Kidney Transplant Recipients.* **Mulka-Gierek M**, Foroncewicz B, Pączek L, Wawiórko E, Kamińska J, Kosieradzki M, Małkowski P, Małczuk B, Nazarewski S, Mucha K.

3 Healthcare**2022**; 10(10): 2035. *The Different Patterns of Over-the-Counter Nonsteroidal Anti-Inflammatory Drugs or Analgesics Use in Patients with Chronic Kidney Disease and the General Population.* **Mulka-Gierek M**, Krata N, Foroncewicz B, Pączek L, Mucha

Została przedstawiona na 50 stronach standardowego tekstu. Układ rozprawy jest typowy, składa się ze spisu treści, wykazu istotnych skrótów, streszczenia w języku polskim i angielskim oraz z następujących rozdziałów: wstęp, założenia i cele pracy, podsumowanie i wnioski, piśmiennictwo. Ponadto opracowanie zawiera publikacje, na podstawie których zostało napisane oraz oświadczenia współautorów.

Doktorantka zebrała pełne, wartościowe i aktualne piśmiennictwo. Wiele pozycji piśmiennictwa cytowane przez Doktorantkę zostały opublikowane w czasopismach anglojęzycznych o wysokim wskaźniku oddziaływania.

WSTĘP

Zawiera 12 stron, na których Doktorantka w pierwszej kolejności przybliża kwestie dostępności oraz zażywania leków z grupy NLPZ i przeciwbólowych.

W następnych podrozdziałach wstępu Doktorantka obszernie opisuje wpływ tych leków na pacjentów z chorobami nerek i po przeszczepieniu nerki. Kolejne części wstępu poświęcone są uzasadnieniu połączenia prac w cykl publikacji oraz omówieniu każdej z opublikowanych prac Wstęp ze wszystkimi podrozdziałami wskazuje na dobre przygotowanie merytoryczne Doktorantki i orientację w przedmiocie tematu. Prowadzi w logiczny sposób do przedłożenia założeń i celów badania.

ZAŁOŻENIE I CELE PRACY

Cele pracy zostały precyzyjnie przedstawione i skupiają się na:

I. Celu głównym, którym była ocena skali, przyczyn oraz świadomości ewentualnych powikłań stosowania leków przeciwbólowych i/lub przeciwzapalnych u pacjentów z niewydolnością nerek.

II. Celach szczegółowych stanowiących składowe celu głównego dotyczących:

1. Oceny skali przyjmowania leków przeciwbólowych i/lub przeciwzapalnych dostępnych bez recepty, przez pacjentów z niewydolnością nerek przed lub transplantacji tego narządu na podstawie 2 odrębnie przeprowadzonych analiz w wymienionych grupach.

2. Oceny przyczyn przyjmowania leków przeciwbólowych i/lub przeciwzapalnych dostępnych bez recepty oraz wyboru danego preparatu, w wymienionych grupach pacjentów.

3. Oceny świadomości ewentualnych powikłań przyjmowania leków przeciwbólowych i/lub przeciwzapalnych dostępnych bez recepty przez pacjentów z niewydolnością nerek przed lub po transplantacji,
4. Porównaniu w/w parametrów w grupie pacjentów z niewydolnością nerek w stosunku do populacji osób bez niewydolności nerek pozostających pod opieką przychodni podstawowej opieki zdrowotnej.

Uważam, że cele pracy są ambitne. Z uwagi na łatwą dostępność NLPZ i/analgetyków przez pacjentów z PChN lub po przeszczepieniu nerki, a jednocześnie wiele działań niepożądanych tych leków, badania Doktorantki stanowią istotny wkład w poprawę opieki nad pacjentem i dotychczasową wiedzę w analizowanym w dysertacji aspekcie.

MATRIAŁ I METODY

Badania przeprowadzono dwuetapowo i zostały opisane niezależnie w dwóch publikacjach. Pierwsza publikacja (2018) dotyczyła pacjentów z PChN będących po transplantacji nerki; natomiast druga publikacja (2022) dotyczyła pacjentów z PChN pozostających pod opieką Poradni Nefrologicznej.
W badaniu opublikowanym w 2018 r. wzięło udział 94 losowo wybranych biorców przeszczepu nerki. W pracy opublikowanej w 2022 r. wzięło udział 226 pacjentów z PChN o różnej etiologii, pozostających pod opieką Poradni Nefrologicznej oraz 345 osób bez niewydolności nerek pozostających pod opieką Poradni POZ, którzy stanowili grupę kontrolną.
Pełna metodologia szczegółowo przedstawiona jest w wymienionych publikacjach stanowiących rozprawę doktorską. Opisy metod badawczych i poszczególnych analiz przygotowane są prawidłowo, co świadczy o dobrym warsztacie naukowym Doktorantki.

WYNIKI

W publikacji z 2018 roku, 63% osób po KTx potwierdziło przyjmowanie leków przeciwbólowych, z czego 22% pacjentów przyjmowało te leki co najmniej kilka razy tygodniowo, a 4% codziennie. Dla 38% osób ankietowanych leki te były jedynym sposobem radzenia sobie z bólem. Co trzeci pacjent nie był świadomy możliwych powikłań, pomimo że jednocześnie 89% pacjentów uważało lekarza za najlepsze źródło informacji.

W publikacji z 2022 roku, 89% pacjentów z PChN i 97% pacjentów populacji ogólnej bez względu na wiek stosuje NLPZ lub środki przeciwbólowe. Co 3-ci pacjent z PChN i 60% osób populacji ogólnej nie konsultuje z lekarzem stosowania tych leków. Dla 70% pacjentów z PChN ból stawów i mięśni był przyczyną przyjmowania tych preparatów, podczas gdy 69% osób z populacji ogólnej wskazywało infekcję lub gorączkę. Dotychczasowe doświadczenie pacjenta związane z danym preparatem było głównym argumentem przemawiającym za jego stosowaniem.
Analizy raportowane w pracy są poprawne i zgodne ze sztuką analizy danych.

DYSKUSJA

Dyskusja zawarta jest na 10 stronach. Otrzymane wyniki analiz zostały prawidłowo przedyskutowane z najnowszymi doniesieniami z piśmiennictwa światowego, co potwierdza gruntowne przygotowanie Doktorantki do przeprowadzania badań naukowych. Poziom merytoryczny dyskusji stanowi uzasadnienie do postawionych wniosków z badania.

WNIOSKI

Wnioski są prawidłowo sformułowane i wynikają z przeprowadzonej pracy badawczej, a przede wszystkim odpowiadają na postawione na wstępie cele badania. Potwierdzają, że przyjmowanie NLPZ i/lub analgetyków przez pacjentów z PChN w różnym stadium jest powszechne. Wielu pacjentów z PChN nie konsultuje przyjmowania leków z lekarzem, bez względu czy są to osoby przed, czy po transplantacji. Doświadczenie własne pacjenta ze stosowaniem leków przeciwbólowych, jest ważniejszym czynnikiem niż konsultacja z lekarzem lub pielęgniarką. Konieczna jest ciągła edukacja pacjentów dotycząca stosowania NLPZ i leków przeciwbólowych
Dyskusja, podsumowanie oraz wnioski wskazują na duże doświadczenie kliniczne i dojrzałość Doktorantki.

PODSUMOWANIE

Badania będące przedmiotem niniejszej rozprawy są cennym uzupełnieniem dotychczasowych doświadczeń w postępowaniu u pacjentów po przeszczepieniu nerki i z niewydolnością nerek. Praca wskazuje na dobre przygotowanie Autorki rozprawy do prowadzenia samodzielnych badań, sumienność, jak również dojrzałość w dyskusji i wnioskowaniu.

Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w ustawie z dn. 14.03.2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018r. Dz.U. z 2018r. poz. 1669 z późn. zm.).

W związku z powyższym przedkładam Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk o zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w Warszawie wniosek o dopuszczenie mgr Marii Mulki-Gierek do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

15/02/2023

dr hab.n.med. Marek Ochman
specjalista chorób wewnętrznych, chorób płuc
i transplantologii klinicznej
2191379